

MEMO / 5. března 2014

Násilí na ženách:

průzkum napříč EU

1. Proč byl průzkum násilí na ženách proveden?

Navzdory významnému dopadu násilí na ženách se tvůrci politik a profesionálové v mnoha členských státech EU stále potýkají s nedostatkem údajů, který zastírá rozsah a povahu tohoto problému. Jelikož většina žen násilné činy, které jsou na nich spáchány, neoznámí, nejsou politické a praktické reakce snažící se řešit násilí na ženách vždy podpořeny komplexními důkazy.

V posledních letech se z různých stran, včetně řady předsednictví Rady EU, monitorovacích orgánů, jako je Výbor OSN pro odstranění diskriminace žen, a Rady Evropy, opakovaně ozývaly hlasy žádající komplexní údaje o násilí na ženách.

Průzkum prováděný FRA v rámci celé EU je reakcí na žádost o údaje o násilí na ženách, kterou vznesl Evropský parlament a kterou zopakovala Rada EU ve svých závěrech o vymýcení násilí na ženách v EU.

2. Jak byl průzkum prováděn?

Průzkum FRA týkající se násilí na ženách, který vychází z osobních rozhovorů s 42 000 ženami, představuje celosvětově nejkomplexnější průzkum zkušeností žen s násilím.

- Průzkumu se zúčastnily ženy ve věku 18–74 let, které žijí v EU a hovoří alespoň jedním úředním jazykem své země pobytu. Rozhovory vedly osobně tazatelky v domovech respondentek a ve všech členských státech používaly normalizované otázky šetření; rozhovory se uskutečnily mezi březnem a zářím 2012.
- Všechny respondentky byly vybrány náhodně a výsledky průzkumu jsou reprezentativní jak na úrovni EU, tak jednotlivých států.

3. Jak se průzkum FRA liší od jiných průzkumů násilí na ženách?

Před průzkumem FRA týkajícím se násilí na ženách nebyly na úrovni EU dostupné žádné srovnatelné údaje na toto téma. Od poloviny 90. let 20. století byly v mnoha evropských zemích provedeny průzkumy, které se zabývají násilím na ženách, ale výsledky těchto průzkumů nejsou srovnatelné.

Například:

- Průzkumy se zaměřovaly od domácího násilí přes partnerské násilí po násilí na ženách obecně, a dokonce výrazy jako domácí násilí byly v různých zemích vymezovány různým způsobem.
- Lišily se metody výběru vzorku a dotazování (např. telefonické rozhovory, osobní rozhovory, nebo samovyplňovací dotazníky).
- Průzkumy byly prováděny v různých obdobích, proto bylo obtížné posoudit, zda mezi zeměmi existují skutečné rozdíly, nebo zda jsou způsobeny časovým vývojem.
- Kladené otázky se průzkum od průzkumu liší, proto je obtížné přímo porovnat jejich zjištění.

4. Jaké otázky průzkum kladl?

Průzkum se ptal žen na jejich zkušenosti s fyzickým, sexuálním a psychickým násilím, včetně domácího násilí, po 15. roce věku a v průběhu 12 měsíců předcházejících rozhovoru. Byly také kladeny otázky na incidenty nebezpečného pronásledování a sexuálního obtěžování a na to, jakou úlohu ve zkušenostech žen se zneužíváním hrály nové technologie. Kromě toho se průzkum ptal na zkušenosti respondentek s násilím v dětství.

5. Jaká je prevalence fyzického a sexuálního násilí na ženách?

- 33 % žen zažilo po 15. roce věku fyzické nebo sexuální násilí a 5 % bylo znásilněno.
- Ze všech žen, které mají (současného nebo bývalého) partnera, jich 22 % zažilo po 15. roce věku fyzické nebo sexuální násilí od partnera.
- 20 % zažilo po 15. roce věku fyzické násilí od jiné osoby než partnera.
- Jen 33 % obětí partnerského násilí a 26 % obětí jiného než partnerského násilí se po nejzávažnějším násilném incidentu obrátilo na policii nebo nějakou jinou organizaci (například na podporu obětí).

6. Jaké jsou následky fyzického a sexuálního násilí?

- Průzkum ukazuje, že emocionální a psychické následky fyzického a sexuálního násilí mohou být dlouhodobé a zůstat hluboce zakořeněné.
- 21 % obětí sexuálního násilí trpělo po incidentu záchvatu paniky.
- 35 % trpělo v důsledku sexuálního násilí depresí.
- 43 % mělo v důsledku toho problémy s následnými vztahy.

7. Jak velký problém je nebezpečné pronásledování?

- 18 % žen v EU-28 se po 15. roce věku setkalo s nebezpečným pronásledováním.
- 5 % žen se setkalo s nebezpečným pronásledováním během 12 měsíců před rozhovorem. To by odpovídalo 9 milionům žen v rámci EU-28 za 12 měsíců.
- Ze všech ženských obětí nebezpečného pronásledování zažila každá pátá (21 %) nebezpečné pronásledování, které trvalo déle než dva roky.
- 23 % obětí nebezpečného pronásledování v průzkumu uvedlo, že si v reakci na nejzávažnější případ nebezpečného pronásledování muselo změnit e-mailovou adresu nebo telefonní číslo.

8. Kolik žen trpělo sexuálním obtěžováním?

- Určitou formu sexuálního obtěžování, například nepříjemné dotýkání, objímání nebo líbání, zažilo po 15. roce věku 55 % žen.
- 32 % všech obětí sexuálního obtěžování uvedlo, že pachatelem byl nadřízený, kolega nebo zákazník.
- Sexuální obtěžování za svůj život zažilo 75 % žen v kvalifikovaných profesích nebo v top managementu.

9. Kolik žen trpělo kybernetickým obtěžováním?

- 11 % žen se setkalo s nevhodnými urážlivými návrhy na internetových sociálních sítích nebo bylo vystaveno nevyžádaným sexuálně explicitním e-mailům či SMS zprávám.
- Kybernetické obtěžování zažilo 20 % mladých žen (18–29 let).

10. Jaké jsou zkušenosti žen s násilím v dětství?

- 12 % žen uvedlo, že zažily nějakou formu sexuálního zneužívání nebo incidentu ze strany dospělé osoby před 15. rokem věku, což by odpovídalo 21 milionům žen v Evropské unii.
- 97 % žen, které v dětství zažily sexuální násilí, uvedlo, že pachatelem byl muž.

11. Oznamují ženy incidenty násilí nebo obtěžování?

- 67 % neoznámilo nejzávažnější incident násilí od partnera policii ani žádné jiné organizaci.
- 74 % obětí nebezpečného pronásledování uvedlo, že na nejzávažnější případ policii nikdy neupozornilo.

12. Jak lze vysvětlit rozdíly mezi zjištěními v jednotlivých zemích?

Vnímání žen týkající se toho, zda je násilí na ženách v jejich zemi běžné, úzce souvisí s jejich osobními zkušenostmi s domácím nebo jiným než partnerským násilím a s jejich povědomím o jiných ženách, které jsou oběťmi násilí, a o kampaních zabývajících se násilím na ženách. Při výkladu údajů a vypracovávání politik za účelem zvýšení povědomí o násilí na ženách v různém prostředí je zapotřebí vzít v úvahu souhrn těchto faktorů.

Odchytky mezi jednotlivými zeměmi v prevalenci násilí podle průzkumu FRA je třeba posuzovat v souvislosti s řadou faktorů. Nutno také poznamenat, že i průzkum v 10 zemích provedený Světovou zdravotnickou organizací zjistil velké rozdíly v míře domácího násilí na ženách v různých zemích. FRA předkládá pět možných vysvětlení pozorovaných rozdílů v prevalenci míry násilí na ženách mezi jednotlivými zeměmi, která vyžadují další zkoumání:

- 1)** Míra, v jaké je kulturně přijatelné hovořit o zkušenostech s násilím na ženách s jinými lidmi, včetně osob vedoucích rozhovory v rámci průzkumu.
- 2)** Větší rovnost pohlaví by mohla vést k vyšší míře odhalení násilí na ženách, jelikož ve společnostech, kde panuje větší rovnost, existuje vyšší pravděpodobnost otevřeného řešení takových situací.
- 3)** Expozici žen rizikovým faktorům násilí lze na úrovni členských států posuzovat s ohledem na faktory, které by mohly zvyšovat expozici násilí, jako jsou vzorce v zaměstnání (práce mimo domov), socializace a životní styl (trávení volného času venku nebo schůzky).
- 4)** Rozdíly mezi zeměmi v celkové úrovni násilných trestných činů, které je zapotřebí posuzovat společně se zjištěními, jež se týkají násilí na ženách. Například větší míra urbanizace obecně souvisí s vyšší kriminalitou.
- 5)** Jelikož existují důkazy, včetně průzkumu FRA, o vztahu mezi zvyklostmi pachatelů ve spotřebě alkoholu a zkušenostmi žen s domácím násilím, mohou určité aspekty násilí na ženách pomoci vysvětlit různé konzumační návyky v členských státech.

13. Jsou výsledky průzkumu FRA v souladu se zjištěními z jiných dotazníkových šetření týkajících se násilí na ženách?

Výsledky průzkumu FRA jsou v podstatě v souladu s výsledky vnitrostátních průzkumů násilí na ženách. Například průzkum v Německu, kterého se zúčastnilo 10 000 žen, zjistil, že 37 % ze všech respondentek zažilo po 16. roce věku alespoň jednu formu fyzického útoku nebo výhrůžky násilím ze strany partnera či jiné osoby. Průzkum v Anglii a Walesu, kterého se zúčastnilo 5 991 žen, ukázal, že 18 % žen zažilo po 16. roce věku nějakou formu nebezpečného pronásledování, zatímco průzkum FRA zjistil, že obětí nebezpečného pronásledování bylo ve Spojeném království po 15. roce věku 19 % žen.

14. Co lze udělat pro zlepšení situace?

- Ženy jsou zneužívány v práci, doma, na veřejnosti i na internetu. A jelikož si většina respondentek myslí, že násilí na ženách je v jejich zemi běžné, musí orgány EU i vnitrostátní

orgány přezkoumat nástroje k řešení všech forem násilí na ženách bez ohledu na to, kde k němu dochází. Významným krokem vpřed v této souvislosti bude ratifikace Istanbulské úmluvy o předcházení a boji proti násilí na ženách a domácímu násilí, sladění vnitrostátních zákonů s uvedenou úmluvou a zajištění provádění směrnice EU o obětech v plném rozsahu.

- Policie, zdravotničtí odborníci, zaměstnavatelé a specializované služby na podporu obětí by měli být proškoleni a řádně zajištěni zdroji a měli by mít potřebné pravomoci, aby mohli oslovit oběti, aby bylo zajištěno, že všechny formy násilí na ženách (a dívkách) v různém prostředí budou rozpoznány, zaznamenány a řešeny.
- Je zapotřebí rozšiřovat povědomí žen (a mužů) o násilí na ženách prostřednictvím osvěty, která čerpá z podrobných údajů, a zajistit tak, že sdělení budou cílit na správné adresáty. To může pomoci zlepšit oznamování násilí úřadům a službám na podporu obětí.
- Vnitrostátní zákony v oblasti nebezpečného pronásledování by měly komplexně sloužit potřebám obětí.
- Internetové platformy a sociální média by měly proaktivně pomáhat obětem nebezpečného kybernetického pronásledování / obtěžování oznamovat zneužívání a měly by být podněcovány k omezování nežádoucího chování.
- Členské státy by se měly poučit z nadějných postupů již přijatých v jiných zemích, které účinně řeší a bojují proti násilí na ženách.

15. Jak FRA naváže na výsledky průzkumu?

FRA bude podporovat využití výsledků průzkumu ke změně politiky. Toho bude dosaženo společně s dalšími institucemi, jako je Evropská komise, Evropský parlament, Rada Evropy a Evropský institut pro rovnost žen a mužů (EIGE). FRA bude také úzce spolupracovat s členskými státy a organizacemi občanské společnosti.

Práci FRA v oblasti genderové problematiky naleznete na adrese

<http://fra.europa.eu/en/theme/gender> a v [tiskovém balíčku o násilí na ženách](#).

O další informace se obraťte na mediální tým FRA:

E-mail: media@fra.europa.eu / tel.: +43 1 58030-642